

Täysistunto

Torstai 27.3.2025 klo 16.00—17.58

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ystävyyden puistosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 5/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.45 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa Kuhmon kaupungissa Tönölänniemessä sijaitsevan Ystävyyden puiston luontokeskus Petolan sekä puiston tutkimuskeskuksen toiminnan päättäminen ja kiinteistökokonaisuuden luovuttaminen Metsähallituksen luontopalvelujen hallinnasta. Kyseessä on hallituksen säästölaki.

Hallituksen linja suhteessa itäiseen Suomeen käy tässäkin esityksessä selväksi. Puheissa ja selvityksissä itäisen Suomen merkitystä korostetaan, mutta samaan aikaan tukea heikennetään ja toimintoja viedään pois. Muutaman henkilötyövuoden menetys voi kuulostaa vähäiseltä, mutta merkitys on suhteessa paljon suurempi Ystävyyden puiston tutkimuslaitoksen lakkauttamisen ja osaamispääoman katoamisen takia.

Hallituksen työryhmä on helmikuussa 2025 saanut valmiiksi esityksen itäisen Suomen tukemiseksi. Itäisen Suomen tukeminen ei toteudu sillä, että valtion työpaikkoja lakkauteetaan alueelta. Talouden tasapainottaminen menee itäisen Suomen kehittämisen ja kasvun edelle. Alueemme näivettäminen jatkuu hallituksen taholta systemaattisena ja kaikki hallinnon rajat ylittävänä työnä.

Arvoisa puhemies! Ystävyyden puiston opastus- ja tutkimuskeskus on aikanaan perustettu suojelualueiden perustamisen kompensationsa. Suojelun myönteiset aluetalousvaikutukset eivät ole realisoituneet, mutta sen aiheuttamat tulonmenetykset jatkuvat joka vuosi, myös tulevaisuudessa. Voidaan arvioida, että Kuhmo on joka vuosi menettänyt kymmenen henkilötyövuotta metsätaloudesta, mutta Ystävyyden puiston työntekijämäärä ei ole koskaan kivunnut samalle tasolle.

Hallituksen esitys huomioi korostetusti tavoitteet julkisen talouden tasapainottamisesta sekä Metsähallituksen luontopalveluiden tarpeet löytää kustannussäästöjä. Valtio omistaa Metsähallituksen kautta 54 prosenttia metsämaan pinta-alasta Kuhmossa. Aluetalouden kannalta Metsähallituksen toiminnalla on kokonaisvaltaisesti erittäin suuri merkitys juuri Kuhmossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2025 vp

Lakiluonnosta perustellaan myös Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan. Vaikka Venäjän kanssa tehtävä tutkimustyö onkin jäädytetty, samalla ei tule viedä elämän edellytyksiä seuduilta, jotka eniten hyökkäyssodasta Suomessa kärsivät.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on suuressa ristiriidassa hallituksen itäisen Suomen elinvoiman kohentamispyrkimysten kanssa. Hallituksen tulisi tarkastella jokaista esitystään myös itäisen Suomen kasvun näkökulmasta. Tähän mennessä lähes kaikki esitykset ovat pelkästään kuihduttaneet Venäjän hyökkäyssodasta kärsineiden alueiden taloutta ja elinvoimaa sekä koko maan turvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Edellä esitetyn perusteella tulemme toisessa käsittelyssä ehdottamaan, että lakiehdotus hylätään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

17.48 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen kauhulla seurannut tämän hallituksen vimmaa keskittää. Se näkyy paitsi sotessa, tietoliikenneverkoissa, yksityisteissä, työmatkakorvauksissa, aluehallinnon uudistuksessa, koulutuspolitiikassa ja siinä, miten kuntia kohdellaan, niin myös siinä, millä tavalla Metsähallituksen kautta säästetään. Tämä Ystävyyden puiston opastus- ja tutkimuskeskus Petola on perustettu, niin kuin aiemmassa puheenvuorossa sanottiin, kompensaationa suojelualueille, eli siis kompensaationa sille puulle, joka ei tule aluetalouteen, jonka kautta ei saada aluetalouteen potkua. Kuhmo on menettänyt tätä kautta noin kymmenen henkilötyövuotta metsätaloudesta vuosittain. Siis sitä tällä lailla on kompensoitu.

No, mitä nyt sitten tehdään? Viedään tämä laki, jolla on kompensoitu, pois, mutta tilalle ei anneta yhtään mitään. Valtio omistaa 54 prosenttia Kuhmon metsistä, joten se, mitä siellä metsäpinta-alalla tehdään, ei ole ihan yhdentekevää. Haluan myös muistuttaa tässä puheenvuorossa, että kyllä iso osa Metsähallituksen puunmyyntituloista tulee nimenomaan Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueelta, eli olisihan se ihan reilua, että sinne alueelle myös esimerkiksi luontomatkailua voitaisiin saada jopa entistä enemmän.

Kuhmossa ja yleensäkin Kainuussa ja tuolla meidän vaalipiirissä on otettu tämä lakiesitys hyvin surulla vastaan, pettyneenä, ja voisi sanoa, että tuntuu varmasti monista jopa, että valtio on pettänyt lupauksensa. Kyllä herää kysymys, että kuinkakohan moni tässäkin salissa, jotka tulevat tätä lakia säättämään, edes oikeastaan tietää, mistä on kysymys, tai on käynyt koko siellä Petolassa. Olisi kannattanut käydä, niin tietäisi, mitä ollaan ajamassa alas.

Arvoisa puhemies! Suomen ja Neuvostoliiton yhteistyön edistys on auttamatta vanhentunutta lakitekstiä, ja sen ymmärtää jokainen, mutta sillä ei voida hämärtää sitä tosiasiaa, että Orpon—Purran hallitus Itä-Suomen, Oulun vaalipiirin kokoomuksen ja perussuomalaisten kansanedustajien siunaamana tulee laittamaan tämän Petolan kiinni. Se on surkeaa, se vaikeuttaa terveen luontoyhteyden luomista, se vaikeuttaa sitä luontomatkailua, se vaikeuttaa tutkimusta, elinvoimaa ja alueen kehitystä. Eihän tässä minun nähdäkseni ole mitään järkeä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

17.50 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että jokaista säästökohdetta kuuluu täällä vastustaa, mutta paljon järkevämpi ei voisi säästö olla. Metsähalli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2025 vp

tus ja Suomen ympäristökeskus ovat sitä mieltä, että tämä rahoittaminen voidaan valtion euroilla, kansalaisten euroilla päättää kahdesta syystä. Toinen on se, että ei ole enää tutkimusta Venäjän kanssa, ei ole mitään tutkimustoimintaa siellä. Sellaista ei voi suojella, mitä ei ole enää olemassa, ja se on myöskin vähiten käyty puisto. Jos Metsähallitus on sitä mieltä — kun me joudutaan valtiontaloudessa säästämään ja sitä tehostamaan, niin kuin tässä salissa on usein kuultu — että tämä on se kaikkein järkevin kohde, ja Suomen ympäristökeskus on sitä mieltä, niin kyllähän tuen sitä päätöstä.

Olen perehtynyt tähän ja käynyt siellä myöskin ja olen kaikkien kansallispuistojen suuri ystävä. Siellä käy vähiten ihmisiä, ja nämä kaksi tutkijaa, jotka siellä ovat olleet, työllistettiin muualle, joten väite siitä, että tämä johtaa työttömyyteen, ei pidä paikkaansa. Kun on laskettu kävijämäärien kautta hintaa, niin se on Suomen kallein puisto.

On myös kolmas väite, että se ajetaan alas, ja sekään ei pidä paikkaansa. Ne rakennukset jäävät sinne, ja niille löytyy uudet tukijat, mutta Metsähallitus ja veroeurot eivät enää sitä tee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä Ystävyyden puisto perustettiin vuonna 1990 aikana, jolloin Neuvostoliitto oli olemassa ja yhteistyötä harjoitettiin aktiivisesti. Tämä puisto perustettiin korvaamaan niitä luonnonsuojelualueiksi jääneitä metsäalueita näille alueille, kun työpaikkoja meni suojelualueiden takia ja sitten piti saada korvaavia työpaikkoja. Tämä kyseinen Petola perustettiin silloin ja uskottiin vakaasti, että se järjestää korvaavaa työtä tälle Kuhmon seudulle. Näin ei suinkaan käynyt kuin pieneltä osin, ja nyt se loppuu sitten kokonaan.

Tietenkin Neuvostoliiton romahdettua ja Venäjän tilanteen muututtua vuonna 14 Krimin miehityksen jälkeen ja sitten vuonna 22, kun alkoi Ukrainan sota, tilannehan on mitä on, että yhteistyö itään päin loppuu. Ymmärrän kyllä siinä mielessä tämän perusteen, että nämä olosuhteet ovat muuttuneet niin rajusti, että tämä tarve tälle keskukselle on hävinnyt historian myötä. Sille me emme mahda mitään, mutta sille me kyllä voisimme tässä maassa mahtaa, että nämä hallitukset... Kuten Orpon hallitus on nyt tällä vaalikaudella osoittanut, miten se kohtelee näitä reuna-alueita, me saamme aina ihan liikuttavan kauniita puheenvuoroja täällä salissa kuunnella, miten Itä-Suomi huomioidaan. No, tässä on sitten yksi huomioon otettavaksi keino: pistetään luukut kiinni ja sulautetaan, hävitetään tämä paikka, ja sen jälkeen varmaan ollaan tyytyväisiä, että taas on tehty karhunpalvelus maaseudun ihmisille.

Meille on kyllä hyviä lupauksia annettu, kotikuntaani Ilomantsiakin ja montaa muuta paikkaa koskien. Viimeinen kamala paikka oli viime maanantaina, kun valtiosihteeri Artjoki kävi meille kertomassa, että Palokin voimalaitos Heinävedellä pitää purkaa ja ruveta ennallistamaan ja sieltä viedään meiltä sähköntuotantokin pois. Onhan se nyt aivan käsittämätöntä hommaa, että seutukuntaa on lyöty oikein urakalla ensin tämän Venäjän kaupan loputtua ja sen jälkeen sitten valtiovalta on ruvennut meitä kurjistamaan, yhtäkään isoa tiehanketta ei ole tämän hallituksen aikana meille tullut. Kun ministereiltä asiaa täällä salissa kysyy, niin sieltä saa vastauksen, että Viitostietä on korjattu ja Savon rataa korjattu. Aivan oikein, näin on tapahtunut, hyviä rahoja on sinne mennyt, mutta näistä yksikään ei sijaitse Pohjois-Karjalan ja itäisen Suomen alueella. Se on aivan sama kuin perusteltaisiin Helsin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2025 vp

gin alueen parantamista New Yorkissa tapahtuvien investointien perusteella. Yhtä kaukaa haettuja esimerkkejä.

Toivoisin, arvoisa puhemies, että tähän Itä-Suomen tilanteeseen aidosti tulisi nyt parannusta. Tämä Petola on vain hyvin, hyvin pieni — hyvin, hyvin pieni — asia, mutta tämäkin koituu näiden seutukuntien tappioksi, eikä korvaavia työpaikkoja tule. Ja kuten Kuhmon kaupungista tuossa hallituksen esityksessä hyvin käy ilmi, niin yli 50 prosenttia alueista on Metsähallituksen maita, ja niillä alueilla sitten pitäisi ihmisten elää ja tehdä työtä. Esimerkiksi Kuhmossa toimii Kuhmon saha, ja jos näitä alueita rauhoitetaan lisää, niin se tarkoittaa sitä, että tämä ansiokas, hyvä, erittäin arvokasta työtä tekevä, laadukas sahalaitys varmaan joutuu vaikeuksiin, kun puuvirta sahalle päin loppuu. Kun tällaisia uutisia meille tulee, niin kuin nyt on parhaillaan käsittelyssä, niin se tarkoittaa, että seutukunnan elinvoima vähenee. Jos ei luonnonvaroja tässä maassa saa käyttää suomalaisten elintason korottamiseksi ja tässä tapauksessa kuhmolaisten ja kainuulaisten elintason kohentamiseksi, olemme todella synkällä tiellä, ja sitä päivää minä en halua nähdä, että tällainen kehitys jatkuu.

Toivon, arvoisa puhemies, että asiassa päästään eteenpäin ja todellinen kehitys Itä-Suomessa alkaa ja tämä Petolan asia hoidetaan niin, että se kompensatio, mikä sieltä on tulakseen, tulee täysimääräisenä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

17.55 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Intouduin ottamaan toisen puheenvuoron, kun edustaja Aalto-Setälä tuossa niin ansiokkaasti kertoi, että se on hyvä homma, että tämä laitetaan kiinni tai että tämä muutos tulee. Minä jaan edustaja Aalto-Setälän ja myös edustaja Hoskosen ajatukset tästä tutkimusperusteesta ja yhteistyöstä. Se ei varmasti ole nykypäivää, siitä ollaan kyllä samaa mieltä. Mutta minun mielestäni kysymys on siitä, lähdetäänkö me kehittämään alueilla toimintaa johonkin toiseen suuntaan ja parantamaan sitä elinvoimaa vai ajetaan sitä alas, koska tässähän ei ole kyse ainoastaan tutkimustoiminnasta, joka nyt luonnollisesti lähtee, vaan kyse on kompensatioista aluetaloudelle. Eli siis kun sieltä ei sitä puuta saada liikkeelle samalla tavalla, kun siellä on suojelualueita, niin sitä on kompensoitu, ja nyt kun tämä laki viedään eteenpäin ja pois, niin silloinhan se kompensatio jää saamatta.

Olisin kyllä kiinnostunut tietämään, minkälaisista kompensatioista Kuhmo sitten voisi tulevaisuudessa saada ja millä tavalla sinne sitä elinvoimaa voidaan lisätä ja Itä-Suomeen yleensäkin. Mikä on se kehitys, vai laitetaan sieltä vain yksitellen yksittäisillä lakiesityksillä toimintoja alas? Sehän, että ne kiinteistöt menevät uuteen omistukseen, takaa sen, että siellä voidaan ehkä jonkunlaista toimintaa harjoittaa, mutta ei me oikeasti tiedetä, mitä toimintaa sinne on tulossa, eikä sitä valtion päästä enää voida, kun se meidän kynsistä pois löysätään.

Ihan viimeisimpänä pointtina, mikä minusta tähän olennaisesti liittyy, on se, että kun metsää hakataan, sitä metsää, millä Suomi elää ja mistä me saadaan puunmyyntituloja, erityisesti tuolta maakunnista ja Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueelta muun muassa, niin olisihan se reilua, että me saataisiin siitä myös hyötyjä. Ja kun puhun hyödyistä, niin tarkoitan sillä, että esimerkiksi sitten meidän alueen luontomatkailuun voitaisiin entistä enemmän panostaa, kun ihmiset sitä luontomatkailua selkeästi kaipaavat. Tähän toivon tulevaisuudessa joitain esityksiä, että tulisi muutakin kuin tällaisia surumielisiä, näivettäviä lakiesityksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 203/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.